

Tid, snærer den eller er for vid. Skulde det da være forbudt at ændre den.

Af en saadan *Frihed* er Dr. S. imidlertid den mest afgjorte Modstander. Han gaar endog saa vidt, at han udtaler: »At give den, der slutter Ægteskabet, Frihed til at bestemme dets Karakter, er at gøre det til Tumleplads for Tilfredsstillelsen af hans Luner og stille det paa Linje med de velbekendte *Probenüchte*« (S. 177). Skulde der overfor en saadan Forivrelse behøves anden Gendrivelse end et Udraabstegn! I det Dr. S., i Modsætning til den af mig foreslaaede Frihed, stiller sin Tvang (»ufravigelig Ordning«, »fuldstændigt Fælleseje« osv.) strax ved Indgangen til Ægteskabets Port, synes han at antage, at i denne Form, med disse »faste ufravigelige Regler« »skal Ægteskabet stille sig for den enkelte som en hellig, høj Form for Samlivet med en anden.« Udtryk som dette om »en hellig, høj Form« kunde der maaske snarere være Grund til at henføre under Begrebet »Fraser«, end hvad Dr. S. regner dertil: »Hr. *Bajers* ledende Tanke: »at Brudgom og Brud selv skulle have fuld Frihed til at bestemme deres indbyrdes Forhold« (S. 176—177). Jeg vil imidlertid helst tro, at Dr. S. kun af Vanvare er bleven ubehagelig imod mig. Han plejer ikke forsætlig at slaa slige Klatrer med sin sirlige Pen.

At Dr. S. slaar en tyk Streg over Ægtefællernes Frihed, er sørgeligt. Men endnu sørgeligere vilde det være, om hans ovennævnte Udtryk om »Mandens Stilling som den Forretningsførende« maatte forstaaes saaledes, som om Dr. S. ogsaa slog en Streg over Ægtefællernes *Lighed*, deres Ligestillelse i formueretlig Henseende. Hvor vidt dette virkelig er hans Mening, er ikke klart. Vel gaar den — iøvrigt umulige — foreslaaede »fælles Dispositionsret« i Retning af Lighed; men, naar han strax efter taler om at »beskytte« Hustruen imod Manden — medens der ikke tales om at beskytte Manden imod Hustruen, — udsætter han sig for den Mistanke, at Manden altid skal være den overordnede i økonomisk Henseende, »den Forretningsførende« (ifølge de »ufravigelige Regler«), selv om Hustruen er mer skikkaet dertil i visse Tilfælde (hvor da nu Ægtepagt kan være nyttig). Mistanken styrkes, naar man (S. 179 nederst) læser om det tænkte Tilfælde, at Konen som Regel skulde være ufornuftig, i hvilket Tilfælde det vilde være »det allerstørste Vanvid at give hende nogen som helst Myndighed,« — uden at det omvendte tænkes: *Mandens* Ufornuft.

Al vor gamle Skade i Ordningen af Formueforholdet mellem Ægtefæller ligger i, at Manden, som Indehaver af hele Lovgivningsmagten, har betragtet Kvinden som den i Reglen mindst fornuftig. Derfor

fik hun ikke samme *Frihed* som Manden, og *Ligheden* mellem Ægtefæller blev krænkert.

Men uden Frihed og Lighed kommer *Fællesskabet* aldrig ind i Virkeligheden, om man end — som Dr. S. — sætter det først paa Papiret.

Kvinder.

Det er naturligvis i og for sig overmaade glædeligt, at vi have faaet kvindelige Læger og i det hele taget kvindelige studerende. Men lige i Øjeblikket ville disse, skriver *Carl Ewald* i »Fyns Tid.«, hverken kunne gavne Kvindesagen synderligt eller i det hele faa den Betydning, som man ellers kunde være berettiget til at vente. De ville vistnok inden ret mange Aar afgive et betydeligt Kontingent til vort voxende Universitetsproletariat, og det vilde for Kvindesagen være af langt større Vigtighed, om mange af vore Kvinder søgte sig andre Erhverv end dem, der naas gennem langt og kostbart Studium. Kærnen i Kvindesagen er naturligvis Erhvervsspørgsmaalet. Alt det andet er noget, som vil komme af sig selv. Naar Kvinden fra Barnsben af har arbejdet mod et bestemt Maal, som hun kan naa ved Flid og Energi, og som kan skaffe hende Fornemmelsen af at udfylde en Plads her i Livet, saa vil hun med det samme have erhvervet sig den fornødne Selvtillid og Evne til at staa paa sine egne Ben. Naar hun selv erhverver, hvad hun forbruger, og bidrager til Familiens Underhold, vil hendes Raadighed over Formuen komme af sig selv. Naar hun lige saa vel som Manden har sit nyttige Arbejde i Samfundets Tjeneste, naar hun ved sit Arbejde erhverver en betydelig Del af Samfundets Formue og er direkte interesseret i, hvad Forvaltning denne Formue faar — da kommer hendes kommunale og politiske Valgret og Valgbarhed ganske af sig selv. Men nu kan det med Rette bebrejdes Kvinderne, at de ikke tog, hvad der laa lige for Haanden. Naar man netop undtager Lærerinderne — for dem er der min Tro snart nok af — saa har vore Kvinder, og specielt vore »Damer«, paa samme Tid, som de sværmede for kvindelige Studenter, ikke gidet røre en Finger til at skaffe sig Indpas i de mangfoldige Næringsveje, hvor vi finde hele vor Middelstand arbejdende. Hvor ofte er det ikke bleven sagt, at vi trængte ganske overordentligt til at faa dannede Kvinder til Jordemødre? Og hvor mange af vore Damer have fulgt Vinket? Hvorfor har ikke hver Provinsby sin kvindelige Massagist? Massagen er en Lægemetode, der sikkert har Fremtiden for sig, og det er underligt, at ingen af de mange unge Piger, der gaa og drive i vore Provinsbyer og gerne vilde tage fat, naar de bare vidste hvorpaa, — at ingen af dem faa fat i Byens Læger, tvinge dem til at interessere sig for Sagen og saa tage det fornødne Kursus i København, i Stockholm eller i Tyskland for saa at ned sætte sig i deres Fødeby. Hvor blive de kvindelige Haandværkere af? Skulde der være noget til Hinder for, at Kvinderne lærte Guldsmedekunsten, Handelen